

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTFra historias
skraphaug

RØDT

Olaf Svorstøl Sierraalta

I Klassekampen 9. august skriver journalist og standupkomiker Mímir Kristjánsson om Rødt. Jeg tilhører dem som, ikke bare i 40 år, men 44 år, «har håpet at den røde sola en dag plutselig skal stige i øst», slik Kristjánsson beskriver det. Vi har ikke sittet med hendene i fanget og ventet på soloppgangen. I stedet har vi jobbet hardt.

Vi fossilene på historias skraphaug starta avisa Kristjánsson jobber i, blant annet ved ikke å ta ferie et par år for å samle penger til rotasjonspressa. En rotasjonspresser stiger som kjent ikke opp av noe som helst av seg selv. Vi fossilene har jobba i fagbevegelsen, solidaritetskomiteer, kvinnebevegelsen og så videre. Jeg er stolt å tilhøre det Kristjánsson kaller fossiler på historias skraphaug.

Samtidig tilhører jeg de nyttige hjelperne for den nye ledelsen, som jeg for øvrig sitter i. For øvrig er den eneste stortingsrepresentanten RV har hatt, veteranfossilen på historias skraphaug, Erling Folkvord. Det syns jeg er kult og morsomt.

Jeg er enig i at Bjørnar Moxnes er en leder som trives godt i etermediene, men ikke den eneste; var Aslak Sira Myhre eller Aksel Nærstad mediesky?

Olaf Svorstøl Sierraalta,
på vegne av nyttige fossiler på historias
skraphaug, fortsatt revolusjonær
olaf.svorstol@samordnaopptak.no

Ingen liker
biverknader?

TRO

Helge Torvund

Aksjonsleiar i Human-Etisk Forbund sin kampanje «Ingen liker å bli lurt», Even Gran, slår seg sjølv på bringa i eit svar til Anne Kalvig 9. august.

Eg var lenge positiv til Human-Etisk Forbund. Dei stod for ei konstruktiv haldning: Å gje rom for alternative markeringar av store hendingar: namnegjeving, konfirmasjon og død. Eg har teke del i slike konfirmasjonar og lese dikt ved slike gravferder. Det har vore fine, verdige hendingar, og eit opnande og godt alternativ til den institusjonen som hadde all autoritet og makt på området før; nemleg kyrkja.

Men ting endrar seg. I eit dikt skriv György Dalos: «I byrjinga var autoriteten / som vart følgt av kritikken av autoriteten. / Det skada ikkje autoriteten så mykje, / men var snarare kritikken til nytte.»

Då Human-Etisk Forbund starta ei heksejakt på andre alternative syn enn sitt eige, kalla dei kampanjen «Ingen liker å bli lurt». I dette ligg at

Ikke legg bort skalpellen helt ennå

GJELDSSLETTE

William Finnland Foss

Gina Ekholt skriver i Klassekampen 9. august om gjeldskriser at: «Nå er det på tide at Verdens pengefond (IMF) legger fra seg skalpellen og tar lærdom av 30 år med kriser». Hun argumenterer mot en kreditorstyrt gjeldssletting som innebærer for strenge krav.

Men hva betyr det egentlig å slette gjeld uten krav? De økonomiske argumentene for gjeldssletting dreier seg oftest om at kostnadene knyttet til finansiering av gjelden heller kan nyttes til viktigere samfunnsmessige investeringer som helse, utdanning og infrastruktur. Videre argumenteres det for at høy gjeld begrenser investeringsviljen til både offentlige og private aktører.

Tim Allen og Diana Weinhold ved London School of Economics and Political Science viste derimot allerede i en studie i 2000 at sletting av gjeld hverken økte u-lands utgiftsbruk på helse eller utdanning. Pernilla Johansson ved Universitetet i Lund dokumenterte i 2007 at 200 milliarder dollar som ble brukt på gjeldssletting i fattige og gjeldstynge land i perioden 1989–2003 hverken førte til økte nasjonale investeringer eller økt økonomisk vekst.

Bortsett fra disse studiene, som begynner å bli noe gamle, er det også noen universelle argumenter som

den som talar kjenner «sanninga» og kan avsløra dei naive og ignorante som oppfatar det annleis. Som sanningsprov veiftar dei med fana til naturvitenskapen og held ho litt høgare enn ho rekk. Helten er skulemedisinarer i rein kvit frakk. Det vart ei polarisering fjernt frå forsøkja på dialog som til dømes Audun Myskja står for. Skulemedisinindustrien er ikkje uskyldsrein når det gjeld bedrag og utnytting av godtruande sjuke.

Meininga var god. Dei ville kritisera sjarlatanar som spekulerte i folks elende. Men har biverknadane vore verre enn gevinsten? Biverknadane har vore ei rå letteleggjering av søkjande menneske og forsvinnande lite dialogarbeid. Støttespelarane til kampanjen kallar andre syn på saka for «hjernerøde referater fra et forkvaklet sinn». Skeptikarane påstår at det er «typisk for dei alternative å gå på mannen og ikkje ballen.» Men sjølv kallar dei andre for løgnarar, svindlarar og klovnar, skriv at medvitsendringar er «smittsom Alzheimer», og påstår at andre oppfatningar er vrangførestillingar.

Er det rasjonelt og etisk å påstå det? Eit medlem av Human-Etisk Forbund reiste seg etter høgløyd hånløvt av «dei som lar seg lure» på eit møte på Dattera til Hagen og spør: Kvar vart det av den opplysende dialogen? Kvifor klarer me ikkje snakka med, men bare til dei?

Even Gran svarte at dei var nøydte til å trække folk på tærne for å få merksemd. Det er positivt at det nå har kome innslag om bedrag og svindel innanfor skulemedisinindustrien på nettsida til kampanjen. Det er der dei største pengane finst,

HOLD PÅ GJELDEN: Selv om IMF ved leder Christine Lagarde (bildet) har mye lærdom de kan ta meg seg etter 30 år med gjeldskriser, så har man også erfart at nødhjelp alltid medfører ineffektivitet når den smøres på for bredt og tykt, skriver William Finnland Foss.

FOTO: OLI SCARFF, AFP/SCANPIX

taler mot sletting av gjeld. For det første er det, og vil fortsatt være, mange private aktører som står for utlån til fattige land. Sletting av

«Sletting av gjeld er og forblir nødhjelp, dog i en mer politisk korrekt form»

gjeld uten deres påvirkning vil begrense viljen til utlån. Dermed vil de fremtidige lånekostnadene mest sannsynlig øke.

For det andre, når andre lands lån skal slettes, er det trolig, spesielt i disse tider, at tapet vil spise av bistandsbudsjettene. Man vil dermed stå i fare for at annen viktig

nødhjelp nedskaleres. I tillegg er det mulig at sletting av lån til de med størst gjeld og svakest økonomi vil sende feil signaler til de fattige landene som har prioritert gjeldsbetaling. Disse landene vil kunne miste annen form for bistand da de på papiret er kommet i en bedre situasjon.

Sletting av gjeld er og forblir nødhjelp, dog i en mer politisk korrekt form. Og selv om det nok er mye lærdom IMF kan ta meg seg etter 30 år med gjeldskriser, så har man også erfart at nødhjelp alltid medfører ineffektivitet når den smøres på for bredt og tykt, uten bruk av skalpell.

William Finnland Foss,
masterstudent, internasjonal politisk økonomi, London School of Economics and Political Science
foss@lse.ac.uk

og dei største kampanjane som fører folk bak lyset. I tillegg til det gode og viktige arbeidet skulemedisinen gjer.

Begge sider er skyldige i desse tinga. Men eg hadde trudd at human etikk betydde noko spesielt for Human-Etisk Forbund sine kampanjar. At dette innebar respekt for andre som er i same situasjonen til autoritetar som ein sjølv har vore. At ein respekterer annleis tenkjande? Men det er vel som György Dalos skriv: «Kritikken sin autoritet vart stor, / kritikken vart ein autoritet. / Kor tok kritikken av autoriteten vegen? / Den vart oppslukt av kritikken sin autoritet.»

Helge Torvund,
poet
h-torv@online.no

Endra
oppfatning?

KLIMA

Gerhard J. Prøsch

Sigbjørn Grønås, Gunnar Kvåle og Halfdan Wiik hadde 11. august et innlegg med tittelen «I strid med vitenskap og sunn fornuft» der de etterlyser en etikkdebatt med utgangspunkt i «både vitenskap og sunn fornuft». De slår bombastisk fast at: «Om vi ikke makter å fase ut fossilt drivstoff innen lag femti år, kan klimaendringene komme ut av kontroll.»

På forskning.no skrev Grønås 11. februar 2008 om global temperatur:

«Eg vil seia at nye rekordar må koma i god tid før 2015. Dersom dette ikkje skjer, er det noko som ikkje stemmer i kunnskapen om klima og klimaendringar. Men dessverre for oss alle, det fins enno ingen grunn til å tvila på at den globale oppvarminga vil halda fram.»

Etter 1998 har det ikke kommet noen nye rekorder med hensyn til global temperatur. Spørsmålet til Grønås lyder derfor slik: Var det du skrev i 2008 rett? Hvis ikke, hva har fått deg til å endre oppfatning?

Gerhard J. Prøsch,
Rælingen
gerhard@prosch.no

Boligbobla

BOLIGPOLITIKK

Morten Bille

Morten Jerven påstår i Klassekampen 8. august at det er vanskelig å se om vi har ei boligboble. Jeg synes ikke det.

Når prisen på en gammel og velbrukt bolig på festet tomt i vesentlig grad overstiger byggekostnadene for tilsvarende ny bolig, ja, da har vi etter min oppfatning ei boble. Dette er tilfellet for mange små leiligheter i Oslo i dag.

Boble sprekker når etterspørselen blir mindre enn tilbudet.

Morten Bille,
økonom

morten.bille54@gmail.com